ER STAAT IETS MOOIS TE GEBEUREN!

Er staat iets moois te gebeuren tussen Arnhem en Nijmegen. Hier ontstaat de komende jaren op het grondgebied van de gemeenten Lingewaard en Overbetuwe een park van formaat. Een park waar in 2010 ruim 160.000 omwonenden hun dagelijkse ommetje en fietstochtjes kunnen maken. Een ontmoetingsplek voor iedereen die de drukte van de stad even wil ontvluchten.

Dit masterplan geeft aan wat wij als besturen van de gemeenten Lingewaard, Overbetuwe, Nijmegen, Arnhem, provincie Gelderland, Staatsbosbeheer, Waterschap Rivierenland en de Stadsregio in de periode tot 2013 in het park gaan aanleggen. Daarnaast geven we op een kaart met een streefbeeld aan hoe wij ons voorstellen dat het park er over pakweg twintig jaar uit zou kunnen zien. Park Lingezegen krijgt vijf deelgebieden met elk een heel eigen sfeer. In het noordwesten komt De Park. Dit deelgebied lijkt nog het meest op een echt stadspark, met waterpartijen, bomenrijen, ligweiden en wandel-, fiets- en flaneerroutes. Het ligt direct tegen de Arnhemse wijk Schuytgraaf en de noordrand van Elst aan. Ten oosten daarvan, dus aansluitend op de huidige Rijkerswoerdse Plassen, komt een groot waterrijk gebied. Deelgebied Het Waterrijk gaan we zo inrichten dat het zowel geschikt wordt voor recreanten als voor natuur en waterberging. Dus wandelen, zwemmen, kanoën en surfen in een natuurlijke omgeving.
Ten zuiden daarvan verandert op het eerste oog niet erg veel. Dit gebied blijft in gebruik door de landbouw. Stadsmensen waarderen open boerenland vaak hoog als landschap om in te recreëren. Daarom gaan we Het Landbouwland wel beter toegankelijk en aantrekkelijker maken voor wandelaars en fietsers.
Deelgebied De Buitens aan de noordkant van Bemmel, ontwikkelen we verder tot een landschap waar kleinschalige agrarische bedrijven zitten en waar een paar nieuwe kleine landgoederen kunnen komen. Er komen laanbeplantingen van onder meer kersenbomen langs de wegen zodat het ook hier weer aantrekkelijk wordt om rond te fietsen en te wandelen. Het meest zuidelijk deel van het park, De Woerdt, ligt tussen Bemmel en het Nijmeegse stadsdeel de Waalsprong. Ook dit gebied krijgt een parkachtig uiterlijk met lanen, open plekken, een stadslandgoed, wandelpaden. De Woerdt sluit aan op de waterplassen in de landschapszone die de gemeente Nijmegen gaat aanleggen tussen de bebouwing van de Waalsprong. Ook kunnen de inwoners van Bemmel straks De Woerdt in voor een ommetje.

Co Verdaas, gedeputeerde provincie Gelderland

Het mooie van dit park is dat we het gebied gaandeweg gaan opkrikken. Daar waar zich een kans voordoet, gaan we die grijpen. Wij als bestuurders maar ook de bewoners zullen moeten gaan wennen aan die onzekerheid. Maar we geven op deze manier juist wel ruimte aan mensen om hun creativiteit te uiten. Kom maar op met je goede ideeën voor het Park Lingezegen!

Samen werken aan het park
Op deze manier ontstaat een park van formaat. Een park waar op korte afstand een bijzonder uiteenlopend palet aan landschappelijke ervaringen te bereiken is. Een park waar mensen zich thuis voelen, waar je kunt dwalen, je kunt laten verrassen. Kortom, een park om iets in te beleven. En dus

ook een park waarvan we met z'n allen afspreken dat het de moeite waard is om het te behouden voor de generaties na ons. Er wordt niet meer getornd aan de parkgrenzen. Stedelijke uitbreidingen zoals de bouw van huizen, kantoren of industrie blijven dus buiten het park. Want we vinden dat het gebied tussen de steden en dorpen open moet blijven. Een mooi open gebied zonder verrommeling van steeds maar uitbreidende kernen en industriële activiteiten.
Park Lingezegen ligt er niet van vandaag op morgen. Het is ook niet zo dat wij als overheden het hele park in een keer gaan aanleggen. Het idee is dat het park de komende jaren zal gaan ontstaan. Dat gaan we op drie manieren realiseren.

Ten eerste bevat dit Masterplan Park Lingezegen de contouren voor toekomstige ontwikkelingen. We nodigen bedrijven, investeerders en particulieren van harte uit om initiatieven te nemen in het park. Wij zullen als overheden het initiatief toetsen aan dit masterplan. Past het in de sfeer van het deelgebied, en tast het de waarde niet aan, dan is het in principe mogelijk. Met andere woorden, elk initiatief moet bijdragen aan de totstandkoming van het park zoals we ons dat nu voor ogen hebben.

Nu aan de slag!
Ten tweede gaan we als overheden fors investeren in het park. We hebben geld gereserveerd om een eerste grote aanzet te geven voor de inrichting van het park. Dat geld gebruiken we tot 2013 voor de basisuitrusting van het park en grondaankopen. Het is de eerste aanzet om duidelijk aan te geven wat we ons bij Park Lingezegen voorstellen. Zo gaan we door alle deelgebieden fiets- en wandelroutes aanleggen. Het Waterrijk wordt vrijwel geheel aangelegd, een belangrijk deel van De Park wordt gerealiseerd, in De Buitens gaan we laanbomen planten en in De Woerdt investeren we in het gebied bij Huis Doornik. Om voor iedereen duidelijk te maken waar het park begint en eindigt, gaan we duidelijke toegangen maken. Bovendien gaan we speciaal ontworpen parkmeubilair plaatsen dat duidelijk herkenbaar is. Door deze elementen gaat het gebied al echt als park functioneren voor de vele duizenden inwoners. En we hebben geld gereserveerd om allerlei activiteiten in het park te organiseren zoals de Dag van het Park en diverse kunstprojecten. De komende jaren zullen bewoners van het gebied hier veel van gaan merken.
Ten derde zijn we actief op de grondmarkt. Als er boeren willen stoppen met hun bedrijf, proberen wij op strategische plekken grond aan te kopen om die rechtstreeks of via ruiling op termijn aan het park toe te voegen.

Stap voor stap naar een groots park
Met de basisuitrusting is het park echter niet af. Dit masterplan bevat twee belangrijke kaarten. De eerste kaart geeft de basisuitrusting aan: een kaart met projecten die de overheden gezamenlijk tussen 2008 en 2013 gaan uitvoeren. De tweede kaart geeft een impressie hoe we anno 2008 denken dat Park Lingezegen er op een termijn van ongeveer twintig jaar uit zou kunnen gaan zien. Deze kaart hebben we het 'Streefbeeld 2025' genoemd. Of het er ook echt zo uit gaat zien hangt af van de nadere uitwerking van onze plannen en van initiatieven van bedrijfsleven, particulieren en investeerders. Zij mogen met ideeën komen om het park verder vorm te geven. Passen die plannen in het park, dan zullen wij daar als overheden aan meewerken.

De zegen van de Linge

De Linge is heel bijzonder. Eigenlijk is de Linge in dit deel van de Betuwe een kanaal dat is gegraven om water af te voeren uit het gebied. Speciaal is dat de Linge niet alleen water afvoert, maar in tijden van droogte juist ook water aanvoert. Via een uitgekiend systeem van sloten en stuwtjes heeft de hele Over-Betuwe dus altijd voldoende water en wordt wateroverlast zo veel mogelijk beperkt. De grotere sloten die uitkomen op de Linge worden zegen genoemd: Huissensche Zeeg, Breedelaarsche Zeeg, Rijkerswoerdse Zeeg, Bemmelsche Zeeg. Samen met de Linge vormen deze zegen de ruggengraat van Park Lingezegen.

Piet Winterman, regiodirecteur Staatsbosbeheer

Het park krijgt een robuuste structuur waar kinderen weer leren wat buiten spelen betekent, ervaren wat natuur is. Daarom moet het allemaal niet te miezerig worden. We moeten lef tonen en er een mooi, groots park van maken.

Kaarten

1	Masterplankaart streefbeeld
2	Masterplankaart in basisuitrusting
3	Grens
4	Deelgebieden met namen

WAAROM GAAN WE DIT PARK MET Z'N ALLEN MAKEN?

Als je oude kaarten van het gebied tussen Nijmegen en Arnhem vergelijkt met de huidige kaarten, dan valt op hoe snel het gebied tussen de rivieren de afgelopen decennia is veranderd. De twee steden zijn beide de rivier overgestoken. De verstedelijking van de stadsregio concentreert zich in dit middengebied. In opdracht van het Rijk is de verstedelijking geconcentreerd in de zogenaamde Vinex-wijken die reeds zijn gerealiseerd of nog in aanbouw zijn. Hier wonen al bijna net zoveel inwoners als in Arnhem ten noorden van de Rijn of in Nijmegen ten zuiden van de Waal. Tegelijkertijd met de plannen voor deze stedelijke uitbreidingen is het plan bedacht om een groot centraal park te maken midden tussen de dorpen en steden. Een park waar de 160.000 mensen die in dit gebied (komen) wonen, kunnen recreëren. We zijn de generaties die na ons komen verplicht om ruimte open te laten, als een centrale, groene buffer tussen de bebouwde gebieden waar het goed toeven is, waar mensen rust kunnen vinden, actief bezig zijn, elkaar kunnen ontmoeten. Naast de functie van groen hart is Park Lingezegen een ecologische verbindingszone die belangrijk is voor planten en een gebied waarin bij hevige regenval water kan worden opgevangen.

Kaartbijschrift
Plannen voor de toekomst van het gebied

De omgeving van Park Lingezegen is in verandering. Aansluitend op en in de nabijheid van het park zijn grote Vinex-wijken in aanbouw, namelijk Westeraam, Schuytgraaf, de Waalsprong en Loovelden. De Vinex-wijken bij Bemmel, Klein Rome en Klaverkamp, zijn al gerealiseerd. Parallel aan de A15 is een aantal jaren terug de Betuwelijn gerealiseerd. De A15 zal mogelijk worden verbreed en doorgetrokken naar de A12. Deze aanpassing van de snelweg zal ongetwijfeld invloed hebben op het landschap maar het biedt wellicht wel de mogelijkheid om een extra over- of onderdoorgang te realiseren zodat de snelweg gemakkelijker te passeren is. Grenzend aan het park is het glastuinbouwconcentratiegebied Bergerden in aanbouw. In het noorden sluit Park Lingezegen aan op het stedelijk uitloopgebied Zeegbos tussen Rijkerswoerd en Huissen. De gemeente Nijmegen werkt aan de Landschapszone die centraal in de Waalsprong ligt. De gemeente legt hier enkele grote waterplassen aan en recreatiegebieden aansluitend op deelgebied De Woerdt. Het gebied oostelijk van de A325 valt in het landinrichtingsproject Over-Betuwe-oost. Verder zal in 2010 de N837 gereed zijn, de weg die Arnhem Zuid direct met de A50 bij Heteren verbindt.

Groene Hart van de Stadsregio

Park Lingezegen wordt een groots park, centraal in de stadsregio Arnhem Nijmegen, waar de bewoners zich gemakkelijk kunnen ontspannen en genieten van de rust, de openheid en de natuur en waar ze elkaar kunnen ontmoeten. Op een zelfde manier als de inwoners van Arnhem Noord kunnen genieten van de Veluwe en de inwoners van Nijmegen nu genieten van het Rijk van Nijmegen en de Ooijpolder. Park Lingezegen wordt het Groene Hart van de stadsregio Arnhem Nijmegen.

Park Lingezegen betekent een impuls voor de stadsregio als aantrekkelijke regio om in te wonen en te werken en draagt hiermee bij aan de (gezonde) concurrentie met andere stedennetwerken.

Jan van der Meer, wethouder gemeente Nijmegen

Het gebied biedt een prachtige mix van natuur, cultuur en historie. Midden door het park loopt de Limes, de grens van het Romeinse Rijk.

Verbinden voor mens en natuur

Park Lingezegen is een direct uitloop- en recreatiegebied voor de omwonenden: zij moeten vanuit huis gemakkelijk het park in kunnen en er een ommetje kunnen maken. Bovendien is het park bedoeld voor mensen uit de regio en zal dus aanvullend zijn op de bestaande recreatie- en natuurgebieden in de regio. Want Park Lingezegen zal ook een natuurlijke verbinding vormen met die andere natuurgebieden in de omgeving: de Veluwe, Meinerswijk/Stadsblokken, de Ooijpolder en de stuwwallen van het Rijk van Nijmegen. Park Lingezegen vult als het ware het gat op tussen deze vermaarde gebieden en maakt zo onderdeel uit van het nationale netwerk van natuurgebieden, de Ecologische Hoofdstructuur. Het park verbindt natuurgebieden waardoor het niet alleen voor recreanten gemakkelijker wordt om lange tochten te maken, ook de natuur heeft er baat bij. Zo krijgen zeldzame planten en diersoorten een groter aaneengesloten leefgebied. En zo zorgt Park Lingezegen ook voor een meerwaarde voor de omringende natuur- en recreatiegebieden.

Ruud Mooij, wethouder gemeente Overbetuwe

Het park is er voor de mensen. Mensen kunnen daar naar hartelust recreëren. Maar het park is ook een mooie buffer om de verstedelijking tegen te houden. Deze groene buffer zal er voor zorgen dat het gebied niet helemaal dichtgroeit.

Water opvangen

Door het veranderende klimaat en als gevolg van verstedelijking en verharding is er meer ruimte nodig om tijdelijk water te bergen bij hevige regenval. In het gebied tussen Arnhem en Nijmegen moet nog minimaal 28 hectare gereserveerd worden om het water te kunnen bergen. Binnen Park Lingezegen wordt hiervoor voldoende ruimte gereserveerd. Voor een groot deel zal dat gebeuren in Het Waterrijk waar we een grote plas gaan aanleggen. Ook onder andere langs de Linge zullen gebieden worden ingericht die bij extreme neerslag extra water kunnen opvangen.

Het tot eind 2013 aan te leggen park in basisuitrusting gaat uit van 370 ha door de parkorganisatie te realiseren openbaar toegankelijke gebieden.
Het uiteindelijke streefbeeld - voor het jaar 2020 - gaat uit van 500 ha in te richten gebied. Deze oppervlakte van 500 ha stemt overeen met eerdere afspraken die over de realisatie van het park zijn gemaakt tussen het rijk en de regio. Buiten de in te richten gebieden worden particulieren gestimuleerd bij het karakter van het park passende voorzieningen te realiseren.

Beleidsopgaven en fact en figures

- Park Lingezegen heeft een omvang van 1.500 hectare.
- 370 ha. wordt tot eind tot eind 2013 door de parkorganisatie gerealiseerd als openbaar toegankelijk gebied.
- 500 ha in te richten gebied is het uiteindelijke streefbeeld voor het jaar 2025. Deze oppervlakte van 500 ha stemt overeen met eerdere afspraken die over de realisatie van het park zijn gemaakt tussen het rijk en de regio.
- Circa 300 hectare houdt een landbouwbestemming.
- Er is 28 hectare waterberging nodig, zo blijkt uit de normenstudie Over Betuwe die in het kader van de Waterbeheer 21ste eeuw is uitgevoerd. 28 Hectare waarvan 2 hectare ten noorden van de Linge, 20 hectare in Het Broek, 4 hectare langs de Linge en 2 hectare ten zuiden van de Linge.
- Recreatiegebied voor 160.000 direct omwonenden.
- Er is 68,5 miljoen euro beschikbaar voor de eerste fase van uitvoering.
- Twee ecologische verbindingszones. Eén oost-west, aan de Linge met zijn oevers en de ander noord-zuid, dwars op de Linge om de uiterwaarden van Rijn en Waal ecologisch te verbinden

Hoe ziet zo'n park er nu uit?

Om maar meteen een misverstand weg te halen: Park Lingezegen wordt geen stadspark zoals Sonsbeek of het Amsterdamse Bos. Dat zijn de meer traditionele parken, vrijwel zonder bewoning, met bossen, wandelpaden, een uitspanning en een ligweide. Park Lingezegen is groot en daardoor is er ook een grote verscheidenheid aan uitzichten, beplantingen en functies. Er vindt in sommige delen nog gewoon landbouw plaats, op andere plaatsen is het vooral recreatie. Misschien is Park Lingezegen qua uiterlijk en qua uitstraling het beste te vergelijken met een gebied als bijvoorbeeld Midden-Delfland, Gaasterland, het Groene Hart van de Randstad, het Groene Woud in Brabant of het regionaal park bij Leidschendam-Voorschoten.

Kaarten

5	Plannen voor de toekomst van het gebied

STATUS VAN HET MASTERPLAN

Relatie met andere nota's en plannen

Het Masterplan Park Lingezegen is een bijlage van de bestuursovereenkomst die we op 3 juli 2008 tekenden. In de bestuursovereenkomst maken wij afspraken over de rechten, verplichtingen en de taken van alle partijen. Daartoe behoren afspraken over het vaststellen en uitvoeren van een masterplan voor het park. Er staan richtlijnen in over het doorlopen van de planologische procedures, het voeren van grond- en planexploitaties en de daarbij horende grondverwerving, het beheer (inclusief bijdrage in kosten), de communicatie en programmering.

Uitvoering

Tegelijk met het masterplan verschijnt het Uitvoeringsprogramma Park Lingezegen. In dit rapport staat nauwkeurig welke projecten er tot 2013 worden uitgevoerd, door wie en tegen welke kosten.
Tegelijkertijd hebben we ook het Beeldplan Park Lingezegen opgesteld. We gaan dit beeldplan gebruiken als stimulerende leidraad voor de uitwerking van deelplannen, bestemmingsplannen en beeldkwaliteitplannen. Daarnaast geldt voor alle initiatieven van overheden, bedrijven en particulieren, het beeldplan als een leidraad voor stimulering en toetsing.
Om Park Lingezegen als geheel te kunnen ervaren, hebben wij een nieuwe, specifieke parkstijl opgesteld voor parkmeubilair, zoals bankjes, informatieborden en routepaaltjes. Deze stijl van het park brengt eenheid in de verscheidenheid.

Bud Joosten, wethouder gemeente Lingewaard

We hebben nu jarenlang geïnvesteerd in het bouwen van woningen. Nu is het tijd om te investeren in het werken aan groen. Want het open houden van dit gebied, het laten bestaan van de vergezichten, is een kwestie van investeren.

Procedurele gang van zaken

Voordat we kunnen overgaan tot het daadwerkelijk aanleggen van gedeelten van het park, moeten we in het kader van de ruimtelijke planvorming nog een aantal belangrijke procedurele stappen nemen. In de eerste plaats moet er een milieueffectrapportage (m.e.r.) worden opgesteld. De m.e.r. geeft een beeld van de te verwachten milieueffecten van het park.
In de tweede plaats gaan we een intergemeentelijke structuurvisie opstellen. Daarin worden de uitkomsten van de m.e.r. meegenomen. In deze structuurvisie worden de keuzen op strategisch *planologisch* niveau gemaakt. Het is niet de bedoeling om met een structuurvisie de hele planvorming voor het park opnieuw te doen want de benodigde gegevens zijn met de m.e.r., het masterplan en het uitvoeringsprogramma immers al grotendeels aanwezig.
Om het plan uiteindelijk ook een juridische status te geven, zijn, ten derde, gemeentelijke bestemmingsplannen nodig. Met een bestemmingsplan wordt *juridisch* geregeld wat waar wel en niet mag. Het opstellen van een bestemmingsplan voor het gehele park lijkt in eerste instantie een voor de hand liggende keuze. Dit bestemmingsplan zal dan worden vastgesteld door de gemeenteraden van de desbetreffende grondgebiedgemeenten.

Overigens is het niet voor alle ingrepen en plannen uit dit masterplan nodig om te wachten tot de bestemmingsplannen gereed zijn. Met dit masterplan en het uitvoeringsprogramma op tafel, hebben wij geïnventariseerd welke projecten al direct uitgevoerd kunnen worden. Het gaat hierbij om ingrepen die binnen de huidige bestemmingsplannen passen of die snel geregeld kunnen worden met een verkorte planologische procedure.

STEDELIJK PARK MET BETUWS KARAKTER

Hoe komt Park Lingezegen er nu eigenlijk uit te zien? Waar moet je aan denken als toekomstige gebruiker? Lingezegen wordt een Betuws park: buurtschappen temidden van boomgaarden, bosschages en weides die worden afgewisseld door uitgestrekte velden. Dat willen we hier graag weer zichtbaar krijgen, we willen de landschappelijke geschiedenis tot expressie brengen. Het landschap van Park Lingezegen zal doen denken aan vroeger maar tegelijk zal ook sprake zijn van eigentijdse, stedelijke componenten. Met Park Lingezegen willen we dat het Betuwse landschap als het ware weer in het reine komt met de stedelijke ontwikkeling. Dat betekent dat het park een integraal onderdeel uitmaakt van de verstedelijking die hier de afgelopen decennia heeft plaatsgevonden. Het is een project dat de stadsregionale woningbouwopgave in evenwicht brengt met het landschap. Het landschap van Park Lingezegen zal daarom doen denken aan vroeger maar dan wel met eigentijdse onderdelen zoals recreatieroutes, waterplassen en markante kleine 'landschapspareltjes'. Een buitengebied dat past bij de stedelijke uitbreidingen en dat past bij de behoefte van de mensen die er wonen. Een park waar fors ruimte komt voor natte natuur waar planten en dieren zich kunnen vestigen en waarvan mensen kunnen genieten. Een park dat is bedoeld voor moderne bewoners en bezoekers en een grote variatie aan activiteiten biedt.

Elk deel een eigen sfeer

Park Lingezegen zal niet overal hetzelfde worden. In het masterplan gaan we uit van verschillende deelgebieden. Ook als je anno 2008 door Park Lingezegen fietst of wandelt, valt op dat het gebied overal verschillend van aard is. Dat zal straks nog steeds zo zijn. Wij onderscheiden vijf deelgebieden die allemaal verschillen in ondergrond, de hoeveelheid bebouwing, hoeveelheid parkachtige elementen, de ruimte voor de landbouw en de dichtheid van bebouwing. Overal ervaar je dus een nieuw eigen landschap, en juist daarin zit de samenhang en de kracht van dit park. Door die deelgebieden heen lopen allerlei 'linten', structuren die het park tot een geheel maken. Zo zijn er de wandel- en fietsroutes waardoor een recreant zich thuis kan voelen, niet hoeft te verdwalen of vast te lopen tegen een spoorlijn of autosnelweg. Er komt een uitgebreid stelsel aan watergangen, plassen en sloten die de deelgebieden met elkaar verbinden. Deze fungeren samen met de natuurgebieden als het natuurlijke raamwerk van Park Lingezegen.

Eerst de basisuitrusting, dan het streefbeeld

In het vervolg van dit masterplan beschrijven we hoe Park Lingezegen er uit komt te zien. Belangrijkste kaart daarbij is de kaart met het streefbeeld. Deze geeft weer hoe wij denken dat het park er op lange termijn uit zal zien. Dat is overigens een ambitie van zeer lange adem. Het is een project met een enorm oppervlakte met heel veel eigenaren. Daarom zal het park misschien nooit helemaal af zijn, maar voortdurend veranderen.
Om alle aspecten te begrijpen gebruiken we twee methoden om de kaart en de informatie te ontrafelen. In het volgende deel beschrijven we de verbindende structuurelementen van het park. Om het park als zodanig te laten functioneren, moet het een geheel worden. Daarvoor hebben we een aantal ideeën uitgewerkt die in de basisuitrusting worden uitgevoerd. Zo komt er een netwerk van

recreatieve routes, voor onder meer wandelen, fietsen en paardrijden. Daarnaast worden waterlopen en natuurzones een verbindend element in het park.
Daarna beschrijven we de vijf verschillende deelgebieden. Voor elk gebied hebben we een karakterschets gemaakt, hebben we concrete uitvoeringsplannen en hebben we ideeën over hoe het betreffende deelgebied verder ontwikkeld kan worden met onder meer particulier initiatief. In het Uitvoeringsprogramma 2008-2013, een bijlage bij dit masterplan, staat meer gedetailleerd welk project waar, wanneer en door wie uitgevoerd gaat worden. Wij streven er naar om in 2010 helderheid te geven over de uiteindelijke invulling van het streefbeeld.

HET RAAMWERK

RECREATIE

Een park voor gezondheid en bewegen

Recreatie is de hoofdfunctie van Park Lingezegen. Het park wordt een aantrekkelijke en herkenbare, groene oase waarin bezoekers uit de directe omgeving en daarbuiten een scala aan recreatieve activiteiten kunnen ontplooien. Het centrale recreatiethema voor de recreatie in Park Lingezegen is 'Gezondheid en bewegen'; een actueel en duurzaam thema dat op velerlei wijzen invulling kan krijgen. Bijvoorbeeld met sportieve en actieve recreatie (in de openlucht), gezond en lekker eten (slow food), ontspanning en wellness. Het thema moet onderdeel gaan vormen van de identiteit en uitstraling van het park.

Een park met twee lagen: lokaal en regio+

In de recreatieve ontwikkeling van Park Lingezegen onderscheiden we twee lagen: een lokale laag en een regio+ laag.

Lokaal

De recreatieve ontwikkeling van Park Lingezegen is in de eerste plaats gericht op het creëren van een aanbod voor de direct in- en omwonenden. Voor hen is Park Lingezegen een direct uitloop- en recreatiegebied vanuit huis. Het recreatieve programma speelt in op de lokale behoefte aan actieve vrijetijdsbesteding en ontspanning in de buitenlucht. Het aantrekkelijke en afwisselende landschap van Park Lingezegen met recreatief gezien veel bruikbaar water, biedt ruimte voor activiteiten als een ommetje maken, de hond uitlaten, fietsen, van de natuur genieten, wandelen, paardrijden, sport en spel, zwemmen, zonnen, vissen, barbecuen. De lokale laag richt zich op het ontwikkelen van een aantrekkelijk recreatief routenetwerk, een goede toegankelijkheid vanuit omliggende wijken en een aanbod van lokale voorzieningen.

Regio+

Naast de lokale laag zetten we ook in op een regio+ laag. Dit is een recreatief programma van evenementen en voorzieningen gericht op (boven)regionale doelgroepen. Het gaat dan bijvoorbeeld om een terrein voor grotere evenementen, een wellnesscenter, een themapark of congresfaciliteiten. Deze voorzieningen zijn aanvullend en dus niet concurrerend op het bestaande aanbod in de regio. Ook mag het (boven)regionale programma het gebruik van Park Lingezegen als lokaal uitloopgebied niet tegenwerken. De voorzieningen moeten aansluiten bij de landschappelijke en ecologische draagkracht van het gebied en het draagvlak bij de bewoners. Bij verkeersaantrekkende voorzieningen is een goede bereikbaarheid en verkeersontsluiting een voorwaarde. Een (boven)regionaal programma kan de identiteit van het park in sterke mate bepalen en moet dus goed passen bij de thematiek en het landschappelijke ontwerp van Park Lingezegen. Voor de invulling van het (boven)regionale programma moet voldoende ruimte blijven om ook in toekomst flexibel in te kunnen springen op veranderende trends. Recreatieve initiatieven met een regionaal karakter worden door ons afgewogen op het moment dat ze zich voordoen.

Singel

Een specifieke invulling van het recreatieve netwerk is het ontwerp voor de Singel. Deze singel, een groene zone met mogelijkheden voor wandelen en fietsen, verbindt vier van de vijf deelgebieden met elkaar in een rondje van ongeveer 14 kilometer. De singel zal zonder veel ruimtelijke ingrepen al snel de indruk van een echt park geven. Het wordt een singel die zich als het ware aanpast aan de omgeving. In De Park kan de singel bijvoorbeeld bestaan uit kastanjes, rondom Het Waterrijk uit linden en in Het Landbouwland en De Buitens uit kersenbomen. In het zuiden komen aansluitingsroutes van de singel naar De Woerdt en de landschapszone. De singel sluit aan op de recreatieve noord-zuid fietsroute van Arnhem naar Nijmegen en een oost-west fietsroute langs de Linge van Park Lingezegen.

Cees Jansen, wethouder gemeente Arnhem

Het park biedt een hele goede gelegenheid voor allerlei educatieve zaken. Laat de kinderen uit de stad het boerenbedrijf maar zien, dat is voor die kinderen een belevenis om nooit te vergeten. Een prachtig park voor allerlei jeugdkampen. Er is meer dan genoeg te doen. Promoot het park maar regionaal, nationaal, en waarom ook niet internationaal?

WATER

Water voor mensen en droge voeten…

Water is in Park Lingezegen een belangrijk structurerend element. Centraal in Park Lingezegen ligt Het Waterrijk. Dit deelgebied is bedoeld als recreatiegebied, als natuurgebied maar ook om overtollig water op te vangen (waterberging). De totale oppervlakte van Het Waterrijk wordt ongeveer 300 hectare, bestaande uit open water, rietlanden en struweel. In deze ‘wetlands’ komen wandelpaden. Al dan niet op vlonders. Een zonering in de recreatiedruk zorgt er voor dat de moerasgedeelten in het oostelijk deel minder druk bezocht worden zodat hier de natuur ook meer ruimte krijgt.

…voor natuur,

Tegen de waterplassen aan ligt aan de zuidkant de Linge. Om de Linge een natuurlijker karakter te geven, zullen aan één kant van de Linge acht meter brede natuurvriendelijke oevers komen. Ook langs de zegen en sloten in Het Landbouwland komen met het oog op waterberging en natuur, brede natuurvriendelijke oevers. Hiermee krijgt de ecologische verbinding gestalte en kan extra water worden geborgen. Het Waterrijk en de Linge sluiten aan de westkant aan op het Romeinse Lint. Dit is een nieuwe brede watergang door De Park heen. Dat lint sluit weer aan op een nieuw te graven watergang langs het spoor richting Schuytgraaf.

…en voor cultuurhistorie.

Het blauwe netwerk is op deze manier niet alleen uit waterhuishoudkundig en ecologisch oogpunt van belang, maar laat ook een sterk staaltje Nederlandse waterbouwkunde zien. De watergangen dienen namelijk voor zowel de aanvoer als voor de afvoer van water, waardoor geen water hoeft te worden verpompt. Het blauwe netwerk is dus tevens een belangrijk cultuurhistorisch element in Park Lingezegen.

Bernard Theunissen, bestuurslid Waterschap Rivierenland

Ik ben erg blij dat we een park gaan aanleggen, dat ook voorbereid is op de toekomst. Het waterrijke karakter maakt het park mooi, maar ook duurzaam. Het sluit aan bij de nieuwe ideeën over klimaatbestendige ruimtelijke inrichting en kan fungeren als een voorbeeldplan voor de Nationale Adaptatiestrategie Ruimte en Klimaat. Het komt erop neer dat er voldoende waterberging is en we de voeten droog kunnen houden. Maar de aardigheid is dat het vasthouden van regenwater tegelijk leidt tot een heel aantrekkelijk waterrijk recreatiegebied.

NATUUR OM TE BELEVEN

Park Lingezegen wordt niet alleen de groene oase voor alle mensen tussen de Nederr
ijn en Waal maar het park wordt ook een natuurgebied. Door het aanleggen van enkele bos- en waterelementen met natuurkwaliteit, kan het gebied een versterking van de Gelderse poort worden, en een schakel zijn tussen Veluwe en Rijk van Nijmegen. Daarnaast biedt het park een kans om de karakteristieke natuurwaarden die verbonden zijn met het rivierenlandschap te versterken. Hiermee wordt voldaan aan de doelstelling van de rijksoverheid en de provincie om natuurgebieden te vergroten en met elkaar te verbinden.

De ecologische inrichting van Park Lingezegen vloeit voort uit modellen die zijn toegekend aan de Ecologische Hoofdstructuur. Model IJsvogelvlinder geeft de gewenste inrichting als verbinding tussen de bossen van de Veluwe en het Rijk van Nijmegen weer; model Rietzanger de functie als versterking van de moerasnatuur in de Gelderse Poort.

Model ijsvogelvlinder

Dit model bestaat uit grote en kleine natuurgebiedjes (stapstenen) in een landschapszone. De afzonderlijke stapstenen bestaan uit vochtig loofbos met veel variatie in de structuur. Het is met name bedoeld voor organismen die niet zozeer uitgestrekte bossen nodig hebben, als wel bos met een hoge kwaliteit: vochtig, met gevarieerde samenstelling en structuurrijke randen en open plekken zoals de kleine ijsvogelvlinder en de grote weerschijnvlinder. Tevens dient het model om kleine, geïsoleerde

maar waardevolle bosjes uit hun isolement te halen. Er komt uiteindelijk minimaal 36 hectare van dit natuurtype in Park Lingezegen.

Model rietzanger

Dit model bestaat uit grote en kleine stapstenen. Het is bedoeld om de populaties van rietvogels te versterken door de afstand tussen de verschillende broedgebieden te verkleinen, zodat samenhangende populaties kunnen ontstaan. De kwaliteit van veel rietland is sterk achteruitgegaan door verdroging. De waterhuishouding van de stapstenen vraagt dan ook de nodige aandacht. Overigens zijn aan rietland ook andere dieren gebonden, zoals enkele bedreigde libellensoorten. Er komt uiteindelijk minimaal 33 hectare van dit natuurtype in Park Lingezegen.

Naast de Rijkerswoerdse Plassen wordt Het Waterrijk gemaakt, een omvangrijk wetlandgebied van 225 hectare met een zeer rustige kern van ongeveer 30 hectare in het oostelijk deel. Er komen enkele ecologische verbindingen tussen Het Waterrijk, de Linge en enkele zegen. Er komen nieuwe bossen in De Park en rondom Landgoed Doornik. Relaties tussen deze bossen komen tot stand door de karakteristieke natuur van de oeverwallen: kleinschalig, met kleine natte elementen zoals kolken, poelen, kleiputjes, en hoogstamboomgaarden en andere kleine maar rijke bosjes.
Het Landbouwland behoudt het oorspronkelijke karakter van een kom. De karakteristieke natuur van de kom zijn open, natte graslanden met broedende weidevogels en ganzen en eenden. In de sloten komen allerlei planten en dieren voor, vooral wanneer het water schoon is. Dit soort waarden zijn in het huidige landbouwgebied vrijwel afwezig. De geplande natuuroevers langs watergangen kunnen het gebied beter leefbaar maken voor genoemde soorten.
De natuurgebieden, natuurzones en schouwpaden langs watergangen worden zoveel als mogelijk toegankelijk gemaakt voor recreanten, bijvoorbeeld met paden. Natuur om te beleven dus.

BEBOUWING IN EN AAN DE RAND VAN HET PARK

Park Lingezegen ligt in een stedelijke omgeving. Vanuit het park is op veel plaatsen de bestaande bebouwing te zien. Ook in het park is bebouwing aanwezig. Op enkele plaatsen komt de uitbreiding van steden en dorpen aan de rand van het park te liggen, zoals bijvoorbeeld bij Schuytgraaf, Westeraam en Nijmegen-Lent. Belangrijkste stelregel is dat de bebouwing met hun voorkanten naar het park liggen. Hierdoor ontstaat er op termijn een statige parkrand met allure. Bij de oudere buurten en wijken liggen de huizen vaak juist met hun achterkanten naar het groene middengebied. Door aanplant aan de kant van het park worden deze randen verfraaid.

Passend in het park

Er komt geen nieuwe bebouwing in het park, anders dan vervanging van bestaande gebouwen en ter versterking van de kwaliteit van het park. En dat is alleen mogelijk als deze ten dienste staat van het park en dan ook maar op een zeer beperkt aantal locaties. In deelgebied De Buitens op de stroomrug ten noorden van Bemmel zijn goede kansen om met nieuwe landgoederen en nieuwe erven de

kleinschalige sfeer en schaal van het stroomruggenlandschap te versterken. Nieuwe landgoederen moeten dan wel een publieke functie krijgen, openbaar toegankelijk zijn en goed ontsloten worden vanwege een mogelijke verkeersaantrekkende werking. Nieuwe erven is een concept dat voortbouwt op het streekplanbeleid van 'zoekzones landschapsversterking'. Een nieuw erf is een particuliere opgave en wordt gekoppeld aan investeringen in het landschap, bijvoorbeeld in de vorm van nieuwe wandelpaden, laanbeplantingen, kleine boselementen en boomgaarden.
In de andere delen van het park zijn gebouwde objecten alleen mogelijk mits gekoppeld aan recreatieve objecten. Ook hier geldt dat de bebouwing moet passen in het landschap.

Pocketparks en idylles

Het gebied van Park Lingezegen is al heel oud. Op verschillende plekken is die historie nog zichtbaar. Op veel plekken is deze alleen zichtbaar 'als je het weet'. De oudste sporen in dit gebied stammen uit de tijd van de Romeinen en de Bataven. Van recentere datum zijn de bijzondere waterstaatsgeschiedenis (Linge en Zegen) en de Tweede Wereldoorlog (bevrijd en bezet). Een flink aantal archeologische vindplaatsen en monumentale gebouwen zijn de stille getuigen van een bewogen verleden. De verschillende historische plekken grijpen we aan om het verleden en heden in de vorm van zogenaamde 'pocketparks' te verenigen. Pocketparks zijn duidelijk afgebakende enclaves met elk een eigen, maar altijd bijzondere invulling. Een paar pocketparks krijgen een kunstzinnige invulling. Voor Park Lingezegen is een kunstprogramma opgezet waaruit het voorstel '7 idylles in het park' van Event Architectuur is voortgekomen. Een idylle is een binnenwereld, met een geheel eigen karakter in het grotere park.

Kortom, in de fraai vormgegeven pocketparks leer je als bezoeker iets over het verleden, worden de zintuigen geprikkeld en kom je tot rust. De pocketparks zijn op de masterplankaart aangegeven maar die locaties zijn nog niet definitief.

INFRASTRUCTUUR IN HET PARK

Autoluw, maar niet autovrij

Uitgangspunt voor het infrastructuurnetwerk is dat Park Lingezegen bedoeld is voor recreanten. Zij moeten dus goede paden hebben voor wandelen, fietsen, skeeleren, paardrijden, etc. Verder wordt het park zo veel mogelijk autoluw door wegen aan te wijzen voor bestemmingsverkeer. Het autoluw maken van het park zal op korte termijn niet overal mogelijk zijn zolang de druk op het huidige verkeersnet in de regio groot is. Vandaar dat we op korte termijn onderzoeken of de snelheid op een aantal wegen in het park kan worden verlaagd naar 60 kilometer per uur. Daarnaast zal bij elk project en initiatief een verkeersplan moeten duidelijk maken welke verkeersstromen er eventueel bij komen en hoe die worden afgewikkeld. Ook zal elk verkeersaanzuigend plan moeten worden voorzien van een goede paragraaf over parkeerbeleid.

Op met de auto goed bereikbare plaatsen worden verspreid in het park parkeervoorzieningen aangelegd. Deze parkeervoorzieningen zijn geschikt als er bij evenementen meer bezoekers naar het park komen of voor recreanten die gebruik willen maken van het park.
Buiten het kader van Park Lingezegen denken de stadsregio en de betrokken gemeenten na over de aanleg van een tramverbinding tussen Arnhem en Nijmegen. Deze verbinding zou in ieder geval de hoge verkeersdruk in het gebied kunnen wegnemen, en bovendien kansen bieden voor ontwikkelingen rondom de nieuw te bouwen tramstations. En dat zou weer betekenen dat Park Lingezegen nog beter bereikbaar is voor de bewoners van de stadsregio.

Met de fiets
Bij het bepalen van de fietspaden is het routenetwerk in de hele regio bekeken. Een fietser zal veel meer gebieden aandoen dan het park alleen. Zowel vanuit de steden als vanuit de Betuwe zijn de dijken langs de rivieren zeer in trek bij fietsers. Het fietspadennetwerk anticipeert op deze populaire routes door twee hoofdroutes in de vorm van een kruis dat alle deelgebieden aandoet en tegelijkertijd het park met de regio verankert. Dat is een route van Arnhem naar Nijmegen tussen Nederrijn en Waal, oostelijk van de A325. Deze recreatieve route kruist de A15 bij viaduct De Plak. Naast deze recreatieve route bereidt de Stadsregio Arnhem Nijmegen een snelfietsroute voor utilitair gebruik voor. Deze route loopt parallel aan de A325. Hiervoor is een extra ongelijkvloerse kruising noodzakelijk over de A15 ter hoogte van knooppunt Ressen. Langs de Linge zal een gecombineerde wandel- en fietsroute komen.

In aansluiting op het kruis komt er een netwerk van kleinere verbindingen. Bij het bepalen van deze verbindingen is dankbaar gebruik gemaakt van het bekende fietsknooppuntensysteem dat voor de gehele regio in aanleg is. Waar nodig is het fietsknooppuntensysteem in het park verdicht met nieuwe fietspaden.
Met elkaar vormen het kruis en de overige fietspaden een web dat kleine en grote fietstochten mogelijk maakt.

Te voet
Voor wandelaars wordt Park Lingezegen goed bereikbaar vanuit de woonwijken. Er zullen, aansluitend op de bestaande infrastructuur in de wijken, kleine ommetjes door het park aangelegd worden. De Park en de stadslandgoederen in De Woerdt krijgen het meest dichte wandelpadennetwerk. De moerassen aan de zuidzijde van Het Waterrijk zijn plaatselijk goed begaanbaar voor wandelaars, maar omwille van de rust voor de vogels, is Het Waterrijk niet overal begaanbaar. Ook door Het Landbouwland en De Buitens lopen een paar wandelpaden.

Te paard
Het gebied is van oudsher rijk aan paardenhouderijen. Ook de ruiters krijgen dus een veilige plek in Park Lingezegen. Dat betekent bijvoorbeeld dat hun routes waar mogelijk gescheiden liggen van andere verkeersstromen. Paardenliefhebbers van buiten het parkgebied kunnen hun auto's met trailers bij bestaande maneges parkeren of op een van de nieuw aan te leggen parkeerterreinen. Ruiterroutes worden ingericht en aangelegd in overleg met de aanwezige hippische verenigingen en maneges.

Bud Joosten, wethouder gemeente Lingewaard

Als het park straks echt op de kaart staat, zal dat mensen vanuit de regio en daarbuiten aantrekken. Hoe dan ook zullen we er voor moeten zorgen dat het gebied aantrekkelijk blijft en dus niet overal vol staat met files. Bouwen aan een park betekent dus ook bouwen aan goede infrastructuur.

Kaarten

6	Water	versie 4 – 8 april 08
7	Natuur en groen	versie 4 – 8 april 08
8	Autonetwerk	versie 4 – 8 april 08
9	Fietsnetwerk	versie 4 – 8 april 08
10	Wandelnetwerk	versie 4 – 8 april 08
11	Ruiternetwerk	versie 4 – 8 april 08
12	De Singel	versie 4 – 8 april 08
13	Recreatieve voorzieningen	versie 4 – 8 april 08
14	Landgoederen en nieuwe erven	versie 4 – 8 april 08

VIJF DEELGEBIEDEN

Park Lingezegen is een groot park maar zal er niet overal hetzelfde uit zien. We zijn bij het ontwerp uitgegaan van het bestaande en historische landschap. De delen van het park waar bijvoorbeeld ooit de rivier heeft gestroomd, hebben een andere ondergrond, een andere geschiedenis dan de lagere delen elders in het gebied. En de Linge heeft natuurlijk een heel eigen geschiedenis en eigen landschap gecreëerd. En natuurlijk heeft ook de mens gedurende de afgelopen eeuwen het landschap gevormd. Park Lingezegen zal zich voegen naar de bestaande structuren en heeft oog voor de geschiedenis van dit Betuwse landschap.
In Park Lingezegen onderscheiden we vijf deelgebieden die samen het landschap van dit gebied laten zien. Vijf deelgebieden met elk een eigen sfeer, een eigen karakter en daardoor ook verschillende mogelijkheden voor de toekomst.

Per gebied beschrijven we hier kort de sfeer van het park en de mogelijkheden die er in de deelgebieden op korte en lange termijn zijn. De lange en korte termijn corresponderen met respectievelijk het streefbeeld 2025 en de basisuitrusting.. Voor de korte termijn geven we per deelgebied een raming van de investeringen die we gaan doen. Deze zijn nog niet helemaal definitief en hangen mede af van de mogelijkheden om de projecten ook daadwerkelijk tot uitvoer te brengen. Per deelgebied sluiten we af met een schets van de mogelijkheden voor particuliere initiatieven.

Programmering

Wij organiseren publieksactiviteiten in Park Lingezegen om het park beleefbaar te maken en de bekendheid te vergroten. Bijvoorbeeld de nationale Boomfeestdag en de Dag van het Park. Op de website www.parklingezegen.nl staan de er-op-uit-pagina's met alle recreatiemogelijkheden in het park. Voor schoolkinderen is er het lespakket Lingezegen Junior en het kunstprogramma richt zich op het brede publiek. Om het park beleefbaar te maken, hebben wij 1 miljoen euro gereserveerd voor de periode tot 2013. Ieder jaar stellen we een kalender op met activiteiten die we willen organiseren en geven we aan hoe we dat gaan uitvoeren.

De sfeer van dit gebied in 2025

De naam van dit deelgebied is afgeleid van het voormalige kasteel De Park dat midden in het gebied lag. In het veld zijn de contouren van het kasteel en de oprijlaan nog herkenbaar. De Park is het deelgebied dat nog het meest op een echt stadspark lijkt. Het bestaat uit een mozaïek van lanen, stukken bos en open gedeelten. Er ligt een dicht netwerk van paden met langs die paden rijkbloeiende hagen en houtwallen, passend bij het landschap van de oeverwallen. De Park is goed toegankelijk vanuit Schuytgraaf en Elst.

In De Park ligt het zogenaamde Romeinse Lint. Dit is een brede parkzone waarin voet- en fietsverbindingen tussen Elst en Schuytgraaf zijn opgenomen, naast een brede watergang. Het lint volgt in hoofdlijnen een oude loop van de Rijn gedurende de Romeinse tijd en wordt beplant met kastanjes. In het Romeinse Lint gebeurt van alles. Er zijn hardloop- en skeelerroutes, veldjes om te voetballen, ligweides. Regelmatig zijn er beeldenexposities en andere kleinschalige evenementen zoals concerten, exposities en een koninginnemarkt. Mensen rusten even uit en genieten van eten en drinken in het theepaviljoen. Op mooie zomeravonden is het druk met mensen die in kleine groepjes hun barbecue gebruiken. In de winter is het Romeinse Lint de plek waar kinderen hun eerste keer de schaatsen uitproberen. Een theetuin verhuurt roeiboten waarmee je een mooi rondje kunt varen. Achter de theetuin, op het kasteelveld vindt een jaarlijks lenteconcert plaats waar mensen uit Elst en Schuytgraaf elkaar elk jaar weer ontmoeten.

Vanuit het voormalige kasteel lopen lanen naar de Rijksweg-Noord, de Grote Molenstraat, de Linge en Schuytgraaf (onderdeel van Romeins Lint). Deze lanen zijn alleen geschikt voor langzaam verkeer (wandelaars, fietsers en eventueel ruiters).

Aansluitend op De Park ligt de golfbaan. Deze sluit landschappelijk mooi aan op Park Lingezegen en loopt er deels in door.

Wat gaan we tot 2013 doen in De Park? *Raming € **19.830.000,-***

We gaan voor 2013 het Romeinse Lint aanleggen. Dat is een zone van in totaal 60 hectare die bestaat uit een watergang en wordt beplant met bomen (onder meer kastanjes). Verder gaan we wandel-, fiets- en ruiterroutes aanleggen. Een recreatieve verbinding loopt tussen het Romeinse Lint en de Rijksweg Noord via de oude oprijlaan van kasteel De Park. Daarvoor is een tunneltje nodig onder het spoor door. De oude kasteelplaats wordt ingericht als een pocketpark. We bekijken nog of er in De Park ruimte is voor een idylle in het kader van het kunstprogramma.

Langs de zuidrand van Schuytgraaf loopt een watergang (deels nieuw te graven) komend vanaf de Linge langs de spoorlijn, die de fruitteelt nabij Driel voorziet van water. Als het waterpeil in deelgebied De Park gelijk komt te liggen met het peil in de Linge, dan kan het water uit Romeins Lint hierop aansluiten. Hiermee wordt voorkomen dat het Romeins Lint stilstaand water bevat en er ontstaan mogelijkheden voor een kanoroute. Er is dan een rondje ‘Romeins Lint-Linge’ van ongeveer 4 kilometer door deelgebied De Park.

De bebouwingsrand van Schuytgraaf is nog niet af en daardoor kunnen er nu mooie overgangen ontworpen worden van woonwijken naar park. Dat betekent een woonwijk die met de voorkanten van de huizen is gericht op het park.

Romeins Lint: terreininrichting parklandschap, laanbeplanting en pocketpark Kasteelplaats	4.340.000,-
Romeins Lint: waterpartij, bruggen en rustplaats kano's	6.330.000,-
Fiets- en wandelpaden en routes	460.000,-
Natte en droge ecologische verbindingszone	160.000,-
Fietstunnel onder spoor	3.530.000,-
Grondverwerving	4.110.000,-
Plankosten en projectmanagement	900.000,-

Ruud Mooij, wethouder Overbetuwe

Het park is een echt mensenpark. We gaan het zo inrichten dat mensen er graag komen, dat mensen geïnspireerd raken om hun ideeën vorm te geven. Maar wel altijd met respect voor de omgeving.

Mogelijkheden voor particulier initiatief

De lanen, het Romeins Lint en het padenstelsel vormen een raamwerk dat in de loop van de tijd nader ingevuld en verrijkt kan worden door particuliere initiatieven. Een van de grotere bedrijven in dit deelgebied is fruitbedrijf De Santacker in gebruik door Wageningen Universiteit en Researchcentrum. Het geheel van de boerderij met de fruitboomgaarden is landschappelijk waardevol. Bovendien heeft dit bedrijf aan de wieg gestaan van de zeer succesvolle appel 'Elstar'. Het zou mooi zijn als deze plek een functie krijgt waarbij de boomgaarden in stand kunnen blijven. Bijvoorbeeld door de fruitboomgaarden te behouden als onderdeel van het park. Of een uitbreiding van de golfbaan met daarin wellicht (een deel van de) fruitboomgaarden.

De golfbaan ligt nu al tegen De Park aan en kan na eventuele uitbreiding in het gebied worden opgenomen. Voorwaarde daarvoor is wel dat dit deel van de golfbaan dan ook een vrij toegankelijk gebied wordt voor recreanten.

Een voor de hand liggend initiatief kan komen van een particulier die een horecavoorziening realiseert op het voormalige kasteelterrein. Dit initiatief kan bijvoorbeeld samengaan met het weer zichtbaar maken van de kasteelplaats. Dit kan op verschillende manieren. Bijvoorbeeld door op de fundamenten van het oude kasteel een openbare tuin in te richten (pocket park), eventueel gecompleteerd met een gebouw van allure met een publieksfunctie (museum). Het kan een idyllische plek worden waar het goed toeven is op een mooie zomerdag, uitkijkend over het water van het Romeinse Lint.

De sfeer van dit gebied in 2025

Water om te bergen, water om te spelen en water voor natuur. Dat is in een notendop de kern waar het in Het Waterrijk om draait. De Rijkerswoerdse Plassen zijn ten opzichte van 2008 ruim twee keer zo groot geworden waardoor het nu een populair gebied is voor moderne ongemotoriseerde watersporten. De recreatie aan de Rijkerswoerdse Plassen concentreert zich aan de noordzijde en langs de strip aan de westzijde van de A325 zodat mensen het gebied ook goed met de auto kunnen bereiken. In het oostelijke deel van Het Waterrijk komen mensen graag voor de wat meer extensieve vormen van recreatie zoals kanoën, wandelen, paardrijden, vissen en fietsen. Het is een avontuurlijk gebied. Je kunt er niet verdwalen, maar het is afwisselend en spannend genoeg om echte rust en stilte te ervaren.

Dat extensieve is ook wel nodig omdat in dit deel de natuur juist ook een belangrijke plaats heeft. Het gebied bestaat uit een afwisseling van riet, lage beplanting en hier en daar grazen zelfs wat koeien en paarden. Het gebied is een onderdeel van de Ecologische Hoofdstructuur van Nederland.

De noord- en westkant (Rijkerswoerdsestraat en Rijksweg Noord) van Het Waterrijk zijn het best toegankelijk en daarmee ook het drukste deel van het deelgebied. De Rijkerswoerdsestraat is een onderdeel van De Singel en is beplant met passende bomen zoals elzen en wilgen. Bij de Arnhemse randen van De Laar is een aantal nieuwe woningen gebouwd. Deze woningen sluiten goed aan op de aanwezige lintstructuur van de Rijkerswoerdsestraat. Aan de noordrand van Elst sluiten de woningen aan bij Het Waterrijk. Er is een dorpsrand met allure ontstaan. Er is een nieuwe brug gebouwd over de Linge bij Westeraam zodat de bewoners van die nieuwe wijk op een gemakkelijke manier Het Waterrijk kunnen bereiken. Ook de bebouwingsrand van het glastuinbouwgebied Bergerden is levendig. Onder meer doordat de tuinders op verschillende plekken informatie geven over de teelt in de kassen, gecombineerd met de verkoop producten aan huis.

Om het westelijk en oostelijk deel van Park Lingezegen met elkaar te verbinden gaat de A325 met een brug over de Linge. Recreanten kunnen dan gelijkvloers onder de weg door.

De zuidkant van Het Waterrijk is de Linge. Er zijn in de loop der tijd nieuwe oevers aangelegd en in- en uitstapplaatsen voor kanoërs gemaakt. De Linge heeft een meer natuurlijk aanzien gekregen en is niet louter belangrijk voor de aan- en afvoer van water. De Linge is het stromend hart van Park Lingezegen!

Wat gaan we tot 2013 doen in Het Waterrijk? *Raming* ***€ 32.610.000,-***

Tussen 2008 en 2013 wordt Het Waterrijk aangelegd. Inmiddels hebben we al een groot deel van de gronden aangekocht. Het Waterrijk zal voor een deel bestaan uit open water dat geschikt is voor recreatie. Het andere deel is bestemd voor toegankelijke natuur. Hier wordt tegelijkertijd met de graafwerkzaamheden, de padenstructuur aangelegd.

In het kader van de Landinrichting Over-Betuwe Oost wordt een fietspad aangelegd aan de noordzijde van de Linge. Dit fietspad loopt door tot Doornenburg. Parallel aan de Huissensche Zeeg wordt in het kader van deze landinrichting een fietspad aangelegd dat loopt van het Zeegbos naar de Linge. Dit fietspad loopt via Het Landbouwland door richting Bemmel en Lent. Aansluitend op de wijken De Laar, Rijkerswoerd en Westeraam komen ommetjes en toegangen tot het park.

Bij de Arnhemse randen van De Laar en Rijkerswoerd kan worden voortgebouwd op de aanwezige lintstructuur van de Rijkerswoerdsestraat waarbij de aanwezige bebouwing kan worden aangevuld met nieuwe recreatieve functies (kinderboerderij, theetuin, kanoverhuur).

Terreininrichting, wetlands en plassen	15.650.000,-
Watergangen en kunstwerken	3.370.000,-
Natte en droge ecologische verbindingszone	210.000,-
Afwaarderen Kruisstraat tot fiets- en wandelpad	70.000,-
Fiets- en wandelpaden en routes	530.000,-
Grondverwerving	11.860.000,-
Plankosten en projectmanagement	1.200.000,-

Mogelijkheden voor particulier initiatief

In Het Waterrijk zijn grootschalige, drukke activiteiten of initiatieven mogelijk aan de westzijde. Te denken valt aan outdooractiviteiten die een koppeling hebben met water. Hiervoor zullen wij tot afstemming komen met onder meer de Recreatiemaatschappij Rivierengebied, de eigenaar en beheerder van de Rijkerswoerdse Plassen.

De sfeer van dit gebied in 2025

Kenmerkend voor Het Landbouwland is de grote maat en de vergezichten. Zo was het, zo is het en zo zal het ook blijven. De landbouw is de belangrijkste drager van dit gebied. Want waar heb je nog dit soort vergezichten? Recreanten maken hier echt lange tochten. Sommigen te voet, anderen op de fiets of te paard. Ze voelen zich hier echt even helemaal weg. Ze ervaren een openheid en weidsheid die steeds schaarser wordt in Nederland.
En voor de landbouwsector zelf is dit een gebied waar ze kunnen werken, binnen de kaders die de ruimtelijke ordening en de milieuvoorschriften stellen.

Wat gaan we tot 2013 doen in Het Landbouwland? *Raming* ***€ 2.840.000,-***

In het kader van de landinrichting in dit gebied, worden er fiets- en wandelpaden aangelegd in combinatie met bestaande en nieuwe waterlopen. De paden lopen zowel noord-zuid als oost-west. Wij onderzoeken of dit netwerk kan worden gecomplementeerd met ruiterroutes. De nieuwe routes zullen deels samenvallen met de nieuwe noord-zuid ecologische verbindingen. Dit zijn natuurvriendelijke oevers en natuurbouw langs de zegen die zowel ecologische verbindingszone zijn als waterbergingsgebied (zie kaart).
Bureau Beheer Landbouwgronden heeft al diverse percelen in Het Landbouwland gekocht. Daar kunnen kleinschalige idylles in het kader van het kunstprogramma gemaakt worden. Dat kan bijvoorbeeld nabij de Elsterbrug, het huidige opslagterrein. Dat biedt ook voor de automobilist vanuit Nijmegen een mooi uitzicht, een mooi portaal voor het hele Park Lingezegen.

Terreininrichting pocketpark / idylle	690.000,-
Natte en droge ecologische verbindingszone	70.000,-
Fietspaden, routes en benodigde kunstwerken	970.000,-
Grondverwerving	790.000,-
Plankosten en projectmanagement	320.000,-

Wat zou er nog meer kunnen in dit gebied?

Het is voorstelbaar dat de landbouwsector in dit gebied ook meegaat met ontwikkelingen richting zogenaamde ‘verbreding’. Dit betekent dat boeren naast hun bedrijf een neventak opzetten met bijvoorbeeld zorg, educatie, horeca, recreatie of de verkoop van producten aan huis. Hoewel het binnen Park Lingezegen nooit een heel erg druk recreatief gebied zal worden, zal dit wel zorgen voor bedrijvigheid die voor recreanten interessant is.
Het open landbouwgebied leent zich bij uitstek voor duursporten. Het is een goed bereikbaar gebied, relatief dicht bij de bebouwing en lekker open met veel wind. Met de relatief lange landbouwwegen met veelal vrijliggende fietspaden, kan dit landbouwgebied uitgroeien tot het centrum van de duursport. Langeafstandsroutes voor fietsers, skeelers en wandelaars verhouden zich prima met de landbouwactiviteiten. Of wellicht de langste trimbaan van Europa?

Co Verdaas, gedeputeerde provincie Gelderland

Het park moet leven, er moet iets gebeuren. Misschien moet de A325 wel wat kronkels krijgen zodat je vanuit de auto het park ook kunt beleven en je vanuit het park de snelweg niet als een keiharde streep ervaart. Muziek en theater op een glooiende helling, op een vanzelfsprekende manier.

De sfeer van dit gebied in 2025

De Buitens is een echt stukje kleinschalig Betuwe. Een sterk lint van kersenbomen langs de Breedlersestraat geeft het karakter van dit gebied aan. Het is het meest zuidelijke deel van De Singel. De Singel geeft het gebied hier een rijkere uitstraling. De bebouwing is hier van oudsher al veel dichter dan elders in Park Lingezegen. De Buitens ligt op een oeverwal en dus was het vroeger een veilige en droge plek om te wonen. Het is dan ook een deelgebied waar bebouwing nog steeds mogelijk is. Belangrijk is wel dat elke nieuwe bebouwing bijdraagt aan de landschappelijke kwaliteit. Dat betekent dat de erven passen bij het landschap en een relatie hebben met de landschappelijke beplantingen. Dat kan bijvoorbeeld door de aanleg van kleine bosjes, boomgaarden of laanbeplantingen. In principe vult nieuwe bebouwing alleen de eventuele 'gaten' in de bebouwingslinten op. Maar tegelijkertijd is het ook belangrijk dat er voldoende ruimte blijft tussen bestaande en nieuwe bebouwing, zodat het gebied niet 'dichtloopt'. Daar hebben de overheden goede afspraken over gemaakt met heldere regels.

Wat gaan we tot 2013 doen in De Buitens? *Raming* ***€ 4.810.000,-***

Wij investeren bij De Buitens in de groenblauwe 'aankleding' van het gebied. In aansluiting op deelgebied Het Landbouwland leggen we fiets-, ruiter- en wandelpaden aan in combinatie met bestaande en nieuwe waterlopen. Een belangrijke ecologische verbindingszone is de Bemmelse Zeeg. De Singel gaan we hier afmaken door onder meer kersenbomen te planten langs de Breedlersestraat. In dit lint liggen twee 'pocketparks' op de plaats van archeologische vindplaatsen. Die gaan we markeren en beleefbaar maken voor recreanten.
We gaan voorwaarden opstellen, op te nemen in het bestemmingsplan, waardoor landgoederen en nieuwe erven mogelijk zijn in De Buitens.

Terreininrichting en pocketpark / idylles en natte en droge ecologische verbindingszone	1.860.000,-
Fiets- en wandelpaden en routes	190.000,-
Laanbeplanting	420.000,-
Grondverwerving	2.140.000,-
Plankosten en projectmanagement	200.000,-

Mogelijkheden voor particulier initiatief

In De Buitens komen mogelijkheden voor nieuwe erven. Dat betekent dat er op sommige plaatsen kleinschalig gebouwd kan worden als dit gekoppeld wordt aan landschappelijke investeringen, zoals de aanleg van wandelpaden, laanbeplantingen, kleine boselementen of boomgaarden. Dit doen we door een zogenoemde rood-voor-groen-regeling op te nemen in het bestemmingsplan.

Daarnaast is er in dit deelgebied ruimte voor enkele nieuwe landgoederen. Voorwaarde voor een landgoed is de koppeling aan een publieksfunctie en het openbare karakter. Een van de ideeën is bijvoorbeeld in het oosten van De Buitens een publiekstrekker te creëren met als thema glastuinbouw.

Een soort Crystal Palace. Een dergelijk landgoed zou hier passen als de inkleding ten minste rekening houdt met het landschap. Aan de westkant van De Buitens ligt ook een potentieel geschikte plek voor een landgoed. Dit kan van alles zijn: van congrescentrum tot themapark. De initiatieven die voor deze landgoederen op tafel komen zullen wij altijd beoordelen op de mate waarin het initiatief iets met het landschap doet en of het een meerwaarde biedt voor het park. Een openluchtconcertzaal met uitzicht op het Landbouwgebied en de Buitens zal wellicht beter passen dan een pretpark. En een themapark over het Betuwse landschap, de rivieren, de Romeinse Limes, de stuwwallen en het Nederlandse waterbeheer zal wellicht ook kans maken.

De sfeer van dit gebied in 2025

Deelgebied De Woerdt fungeert als uitloopgebied voor de inwoners van Bemmel en Nijmegen-Noord. In de Waalsprong heeft de gemeente Nijmegen een landschapszone aangelegd. Ook deze zone is bedoeld als recreatief uitloopgebied voor de bewoners van de Waalsprong en van Nijmegen zelf. Deelgebied De Woerdt sluit mooi aan op deze landschapszone. De landschapszone heeft een stedelijk karakter en is bedoeld voor intensieve en extensieve recreatie. Deelgebied De Woerdt markeert in feite de overgang van stad naar landbouw: kleinschalige landbouw, gericht op de stadsbewoner, met bijpassende functies. Hier kopen stadsbewoners bij kleine boerderijwinkels alles wat de streek te bieden heeft: zuivel, fruit, vlees en groenten. Verder zijn er in De Woerdt weilanden, bossages en vergezichten naar de stuwwal van Nijmegen.

Het landschappelijk raamwerk van De Woerdt bestaat uit laanbeplantingen langs wegen, rietzones langs de Bemmelse Zeeg en hagen langs nieuwe fiets- en wandelpaden. De Woerdsestraat loopt door de boomgaarden en is daarom bijzonder aantrekkelijk voor recreanten. Ressen neemt met het kerkje, de agrarische bebouwing en beplanting een bijzondere plek in. Het is een beschermd dorpsgezicht en daarmee tevens een aantrekkelijke plek voor recreanten om te zijn of doorheen te fietsen. Bij de Ovatonde aan de A325 zorgt het transferium voor minder verkeer naar de stad, maar ook voor een snelle toegang van recreanten in dit prachtige gebied.

Het gebied rond Huis Doornik is speciaal door zijn ligging. De omgeving is ontwikkeld tot stadslandgoed en markeert de overgang van Park Lingezegen naar de uiterwaarden. Er zijn genoeg doorgangen en gemakkelijke routes zodat recreanten heel afwisselende tochten kunnen maken. De lanenstructuur rondom Doornik heeft het contrast tussen de buitendijkse natuurlijke uiterwaarden en het binnendijkse cultuurlandschap versterkt. Het landgoedpark Doornik is een schakel tussen de landschapszone en de Waalbandijk. Dit nieuwe ‘ringpark’ heeft een doorgaande route voor langzaam verkeer. Belangrijke aantrekkingspunten zijn Huis Doornik, het Wijnfort, het nieuwe pannenkoekenhuis Zijdewinde en restaurant Sprok.

Jan van der Meer, wethouder gemeente Nijmegen

Het is toch prachtig dat je binnen een half uur fietsen vanuit de stad Nijmegen op het platteland zit waar je kunt genieten van streekproducten, natuur, recreatieplassen en een grootse openheid waar je even helemaal jezelf kunt zijn.

Wat gaan we tot 2013 doen in De Woerdt? *Raming € **7.080000,-***

Er komt een fijnmazig netwerk van wandel- en fietspaden. Dit padenstelsel krijgt rijkbloeiende hagen en houtwallen, passend bij het oeverwallenlandschap. Extra aandacht in het padenstelsel krijgt de ontsluiting met Visveld, Vossenpels, Lent, Bemmel en de aansluiting op de landschapszone.
Bij de kruising van de Bemmelse Zeeg en De Plak met de Betuweroute/A15 wordt extra geïnvesteerd in de landschappelijke inrichting. Langs de Bemmelse Zeeg komen nieuwe waterelementen als onderdeel van de Ecologische Hoofdstructuur. Ook komt er een route voor langzaam verkeer die onder de infrastructuur wordt geteld. In de omgeving van Huis Doornik breiden we de bestaande beplanting uit met nieuwe lanen en boselementen afwisselend met open terreinen.
Bij De Plak komen aan weerszijden van de A15 natte natuurzones (Bemmelse Zeeg) als onderdeel van de Ecologische Hoofdstructuur. Als de A15 op termijn wordt verbreed, gaan we in overleg met onder meer Rijkswaterstaat voor een verbetering van de verbinding tussen deelgebieden De Buitens en De Woerdt.

Terreininrichting en parklandschap en natte en droge ecologische verbindingszones	1.810.000,-
Fiets- en wandelpaden en routes en benodigde kunstwerken	1.670.000,-
Laanbeplanting	200.000,-
Grondverwerving	2.550.00,-
Plankosten en projectmanagement	850.000,-

Mogelijkheden voor particulier initiatief

Het gebied van Doornik, restaurant Sprok, het wijnfort en het pannenkoekenhuis Zijdewinde leent zich heel goed om uit te groeien tot een centrum voor slow food of streekproducten. ‘Culinair’ wint aan populariteit. Er is in deze omgeving voldoende aanbod van allerlei speciale streekgerechten (Elstar, wildernisvlees) om daarmee deze regio of ten minste Park Lingezegen te promoten. De doelgroep, Nijmegen en omstreken, zit dichtbij.
Bij de Ovatonde aan de A325 komt een transferium en van daaruit zijn toeristen en recreanten snel in dit mooie gebied. In dit deelgebied is een georganiseerde en actieve groep vrijwilligers die graag meehelpt met het aanleggen en onderhouden van ommetjes en andere paden. Met ondersteuning in bijvoorbeeld subsidieaanvragen en met het aandragen van het juiste parkmeubilair kan er in korte tijd veel gewonnen worden.

Kaarten

15	Uitsnede De Park
16	Uitsnede Het Waterrijk
17	Uitsnede Het Landbouwland
18	Uitsnede De Buitens
19	Uitsnede De Woerdt